

Akademia Górniczo-Hutnicza
Wydział Zarządzania

Nauki o organizacji

kierunek: Zarządzanie

WYKŁAD

część II

dr Rafał Kusa

Plan wykładu

Kryteria podziału organizacji
Charakterystyka organizacji komercyjnych,
publicznych i społecznych
Podstawowe formy prawne
Podstawowe akty prawne regulujące
funkcjonowanie organizacji

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład II

2

Kryteria podziału organizacji

kryterium podziału	przykłady
cel	komercyjna / niekomercyjna
przedmiot działalności	produkcyjna / usługowa
forma własności	prywatna (indywidualna/zbiorowa) / społeczna / samorządowa / państwowa
forma prawna	przedsiębiorstwo jednoosobowe / spółka / przedsiębiorstwo państwowe / spółdzielnia / instytucja publiczna / stowarzyszenie / fundacja
zasięg	lokalna / regionalna / krajowa / międzynarodowa

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład II

3

Podział przedsiębiorstw ze względu na wielkość

Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej
z dnia 2 lipca 2004 r.

		osiągnął w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:		
		średnioroczne zatrudnienie	roczny obrót netto	suma aktywów
mikroprzedsiębiorca	Art.104	<10	<2 mln €	<2 mln €
mały przedsiębiorca	Art.105	<50	<10 mln €	<10 mln €
średni przedsiębiorca	Art.106	<250	<50 mln €	<43 mln €

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład II

4

Przykłady organizacji komercyjnych i niekomercyjnych ze względu na formę własności

	komercyjne	niekomercyjne
prywatne indywidualne	przedsiębiorstwo jednoosobowe	fundacja
prywatne zbiorowe	spółka jawna, spółka akcyjna	stowarzyszenie, fundacja, spółdzielnia
państwowe	spółka akcyjna	jednostka budżetowa, ministerstwo
samorządowe	spółka akcyjna	jednostka budżetowa, urząd gminy,

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład II

5

Wielokryteriowa klasyfikacja organizacji

- komercyjne
- publiczne
- społeczne

dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład II

6

Charakterystyka organizacji komercyjnych

Cel: zysk

Przedmiot działalności:

- produkcja i sprzedaż towarów
- świadczenie i sprzedaż usług

Założyciele: osoby prywatne, osoby prawne

Podstawowe źródło przychodów: sprzedaż towarów i usług

Przykładowe formy: przedsiębiorstwo jednoosobowe, spółka jawna, spółka akcyjna

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II
7

Charakterystyka organizacji publicznych

Cel: zaspokajanie potrzeb obywateli

Przedmiot działalności:

- zapewnienie suwerenności kraju
- zapewnienie ładu prawno-instytucjonalnego
- ochrona własności i wolności jednostek
- gospodarka przestrzenna
- zarządzanie infrastrukturą
- ochrona środowiska
- opieka zdrowotna
- edukacja, kultura i sport
- pomoc społeczna
- obsługa administracyjna

Podstawowe źródło przychodów: środki publiczne

Rodzaje: rządowe i samorządowe

Przykładowe formy: jednostka budżetowa, samorządowy zakład budżetowy, instytucja gospodarki budżetowej

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II
8

Charakterystyka organizacji społecznych

Cel: zaspokajanie potrzeb członków organizacji i/lub społeczności, na rzecz której funkcjonuje

Przedmiot działalności:

- opieka zdrowotna
- edukacja, kultura i sport
- pomoc społeczna

Założyciele: osoby prywatne

Podstawowe źródła przychodów: opłaty członkowskie, darowizny, dotacje

Przykładowe formy: stowarzyszenie, fundacja

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II
9

Organizacje komercyjne, publiczne i społeczne

The diagram illustrates the relationships between three types of organizations: **organizacje komercyjne** (commercial), **organizacje publiczne** (public), and **organizacje społeczne** (social). The commercial circle includes 'przedsiębiorstwa (jednoosobowe i spółki)'. The public circle includes 'przedsiębiorstwa państwowe', 'spółki komunalne', 'spółki Skarbu Państwa', 'jednostki administracji rządowej', and 'jednostki samorządu terytorialnego'. The social circle includes 'działalność gospodarcza fundacji i stowarzyszeń', 'spółdzielnie, w tym socjalne', 'działalność odpłatna PP', 'stowarzyszenia', and 'fundacje'. The overlaps show 'przedsiębiorstwa państwowe' and 'spółki komunalne' in the commercial-public overlap; 'jednostki administracji rządowej' and 'jednostki samorządu terytorialnego' in the public-social overlap; and 'działalność odpłatna PP' in the commercial-social overlap. The central overlap of all three includes 'działalność gospodarcza fundacji i stowarzyszeń'.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II
10

Podstawowe formy prawne

komercyjne	przedsiębiorstwo jednoosobowe spółka jawna spółka komandytowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka akcyjna spółka europejska przedsiębiorstwo państwowe spółdzielnia
publiczne	jednostka budżetowa samorządowy zakład budżetowy instytucja gospodarki budżetowej
społeczne	stowarzyszenie fundacja

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II
11

Organizacje niekomercyjne i pozarządowe

The diagram shows three overlapping circles: **ORGANIZACJE NIEKOMERCYJNE** (non-commercial), **ORGANIZACJE POZARZĄDOWE** (non-governmental), and **ORGANIZACJE NIEPUBLICZNE** (non-public). The non-commercial circle contains 'Organizacje społeczne'. The non-governmental circle contains 'Organizacje publiczne'. The non-public circle contains 'Organizacje komercyjne'.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II
12

Liczba podmiotów, zatrudnienie i udział w tworzeniu PKB			
Cecha	Organizacje komercyjne (przedsiębiorstwa)	Organizacje publiczne	Organizacje społeczne
liczba podmiotów	1784,6 tys. w tym: – mikro: 1710,6 tys. – małych: 55 tys. tys. – średnich: 15,8 tys. – dużych: 3,2 tys.	115 tys. w tym: – administracja publiczna: 27 tys. – edukacja: 72,6 tys. – opieka zdrowotna i pomoc społeczna: 15,4 tys.	83,5 tys. organizacji, w tym: – stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne: 69,6 tys. – fundacje: 8, 5 tys. – organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz organizacje pracodawców: 3,6 tys. – społeczne podmioty wyznaniowe: 1,8 tys.
zatrudnienie	12 106,7 tys. w tym: – pracodawcy i pracujący na własny rachunek: 4 085,5 tys.	1 564,4 tys. w tym: – administracja: 428 tys. w tym: – państwowa: 177,7 tys. – samorządowa: 249,3 tys.	147 tys. poza tym specyficzne dla organizacji społecznych formy udziału w nich: – członkowie: 10 mln – wolontariusze: 2,3 mln tys.
udział w PKB	71,8% (1 097 mld zł)	14,6%	1,5%

Podstawowe formy prawne	
komercyjne	przedsiębiorstwo jednoosobowe spółka jawna spółka komandytowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka akcyjna spółka europejska przedsiębiorstwo państwowe spółdzielnia
publiczne	jednostka budżetowa samorządowy zakład budżetowy instytucja gospodarki budżetowej
społeczne	stowarzyszenie fundacja

Przedsiębiorstwo jednoosobowe
Osoba fizyczna wykonująca działalność gospodarczą lub indywidualny przedsiębiorca lub przedsiębiorstwo prywatne osoby fizycznej – jedna z form prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce.   Osoba fizyczna może rozpocząć prowadzenie działalności po uzyskaniu wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.   Ogólne zasady działania przedsiębiorstw osób fizycznych określone są w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej.

Spółki osobowe
➤ formy prawne: ➤ spółka jawna   ➤ spółka partnerska   ➤ spółka komandytowa   ➤ brak osobowości prawnej   ➤ nieograniczona odpowiedzialność właścicieli

Spółki kapitałowe
➤ formy prawne: ➤ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością   ➤ spółka akcyjna   ➤ spółka europejska   ➤ posiadają osobowość prawną   ➤ odpowiedzialność właścicieli ograniczona do wysokości wkładu   ➤ organy spółki: ➤ walne zgromadzenie wspólników/akcjonariuszy   ➤ rada nadzorcza   ➤ zarząd   ➤ ponadto w SE: rada administrująca i dyrektorzy wykonawczy

Spółka europejska (I)
Spółka europejska (łac. <i>societas europea</i>, ang. <i>European Company</i>), zwana również: europejska spółka akcyjna. Oficjalny skrót w całej Unii Europejskiej dla tej formy to SE. Jedną z paneuropejskich form prowadzenia działalności gospodarczej na skalę całej Unii Europejskiej. Jest odpowiednikiem krajowej spółki akcyjnej. Podlega rejestracji w rejestrze handlowym tego państwa, w którym znajduje się jej statutowa siedziba (w Polsce w Krajowym Rejestrze Sądowym, KRS).   Ponieważ w państwach członkowskich UE obowiązują różne sposoby administrowania spółkami akcyjnymi ustawodawca europejski uwzględnił to przewidując możliwość wyboru przez akcjonariuszy pomiędzy systemem monistycznym i dualistycznym.

Spółka europejska (II)

Organami spółki są: walne zgromadzenie oraz w przypadku przyjęcia systemu dualistycznego: organ nadzorujący (**rada nadzorcza**) i organ zarządzający (**zarząd**) albo wobec przyjęcia systemu monistycznego: organ administrujący stosownie do formy wybranej w statucie spółki (**rada administrująca**).

Art. 30.

1. Rada administrująca może powierzyć prowadzenie spraw SE **dyrektorowi wykonawczemu** albo dyrektorom wykonawczym (delegacja kompetencji), chyba że ustawa lub statut stanowi inaczej. Rada administrująca może w każdym czasie zmienić albo cofnąć delegację kompetencji, o której mowa w zdaniu poprzedzającym.

Art. 43.

1. Uprawnienia dyrektorów wykonawczych, niebędących członkami rady administrującej do reprezentowania SE, obejmują wszystkie czynności sądowe i pozasądowe związane z zakresem spraw powierzonych im do prowadzenia. Statut może ograniczać te uprawnienia ze skutkiem prawnym wobec osób trzecich.

3. Dyrektorzy wykonawczy mający prawo reprezentowania SE podlegają wpisowi do rejestru z określeniem sposobu i zakresu reprezentacji.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

19

Przedsiębiorstwo państwowe (I)

Art. 1.
Przedsiębiorstwo państwowe jest samodzielnym, samorządnym i samofinansującym się przedsiębiorcą posiadającym osobowość prawną.

Art. 2.

1. Organy przedsiębiorstwa samodzielnie podejmują decyzje oraz organizują działalność we wszystkich sprawach przedsiębiorstwa, zgodnie z przepisami prawa i w celu wykonania zadań przedsiębiorstwa.

Art. 46.

1. Organ założycielski wyposaża przedsiębiorstwo w środki niezbędne do prowadzenia działalności określonej w akcie prawnym o jego utworzeniu.

Art. 53.
Przedsiębiorstwo prowadzi działalność na zasadach racjonalnej gospodarki, samofinansowania oraz rachunku ekonomicznego.

Art. 5.
Przedsiębiorstwa państwowe mogą być tworzone jako:

1) przedsiębiorstwa działające na zasadach ogólnych,

2) przedsiębiorstwa użyteczności publicznej.

Art. 7.

1. Przedsiębiorstwa państwowe tworzą:

1) naczelne oraz centralne organy administracji państwowej,

2) Narodowy Bank Polski i banki państwowe.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

20

Przedsiębiorstwo państwowe (II)

Art. 12.

2. Statut uchwała ogólne zebranie pracowników na wniosek dyrektora przedsiębiorstwa.

Art. 13.

1. Zatwierdzenia przez organ założycielski wymagają statuty następujących przedsiębiorstw państwowych: użyteczności publicznej, handlu zagranicznego, stacji radiowych i telewizyjnych, przemysłu teleelektronicznego, transportu samochodowego i budownictwa łączności, Państwowej Komunikacji Samochodowej oraz zakładów naprawczych taboru kolejowego.

Art. 30.
Organami przedsiębiorstwa państwowego są: ogólne zebranie pracowników (delegatów), rada pracownicza i dyrektor przedsiębiorstwa.

Art. 32.

2. Dyrektor przedsiębiorstwa państwowego, działając zgodnie z przepisami prawa, podejmuje decyzje samodzielnie i ponosi za nie odpowiedzialność.

Art. 33.

1. Dyrektora przedsiębiorstwa państwowego powołuje rada pracownicza.

Art. 34.

1. Dyrektora przedsiębiorstwa użyteczności publicznej powołuje i odwołuje organ założycielski.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

21

Przedsiębiorstwo państwowe (III)

Art. 42.

1. Dyrektor przedsiębiorstwa państwowego, jego zastępca, główny księgowy, osoby zatrudnione na stanowiskach równorzędnych oraz członkowie rady pracowniczej nie mogą mieć udziałów lub akcji przedsiębiorców tworzonych przez to przedsiębiorstwo, a także pozostawać w nich w stosunku pracy, ani świadczyć pracy na ich rzecz na podstawie innego tytułu prawnego. Zakaz ten nie dotyczy członkostwa w radach nadzorczych.

Art. 43.

1. Dyrektor przedsiębiorstwa państwowego, jego zastępca, główny księgowy oraz osoby zatrudnione na stanowiskach równorzędnych mają prawo do prowizji od zysku przedsiębiorstwa państwowego, zwanej dalej „prowizją”.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

22

Przedsiębiorstwo państwowe (IV)

Art. 45a.

1. Organ założycielski może powierzyć zarządzanie przedsiębiorstwem państwowym osobie fizycznej lub prawnej.

1a. Powierzenie zarządzania przedsiębiorstwem może nastąpić:

1) z inicjatywy organu założycielskiego za zgodą rady pracowniczej i ogólnego zebrania pracowników (delegatów) przedsiębiorstwa,

2) na wniosek rady pracowniczej przedsiębiorstwa za zgodą ogólnego zebrania pracowników (delegatów).

Art. 45b.

1. Z chwilą objęcia obowiązków przez zarządcę:

1) organy samorządu załogi ulegają rozwiązaniu z mocy prawa,

2) organ założycielski odwołuje dyrektora przedsiębiorstwa,

3) zarządca przejmuje kompetencje dyrektora przedsiębiorstwa i organów samorządu załogi, z wyjątkiem: [...]

2. W przedsiębiorstwie państwowym, w którym zarządca objął swe obowiązki, organ założycielski ustanawia radę nadzorczą zgodnie z art. 59 i powierza jej wykonywanie stałego nadzoru nad działalnością przedsiębiorstwa.

3. Pracownicy przedsiębiorstwa wybierają jedną trzecią składu rady nadzorczej.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

23

Spółdzielnia

Art. 1.

§ 1. **Spółdzielnia** jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą.

§ 2. Spółdzielnia może prowadzić działalność społeczną i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków i ich środowiska.

Art. 2.
Spółdzielnia prowadzi działalność na podstawie niniejszej ustawy, innych ustaw oraz zarejestrowanego statutu.

Art. 3.
Majątek spółdzielni jest prywatną własnością jej członków.

Art. 6.

§ 2. Liczba założycieli spółdzielni nie może być mniejsza od dziesięciu, jeżeli założycielami są osoby fizyczne, i trzech, jeżeli założycielami są osoby prawne. W spółdzielniach produkcji rolnej liczba założycieli – osób fizycznych nie może być mniejsza od pięciu.

Art. 7.
Spółdzielnia podlega obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

24

Podstawowe formy prawne	
komercyjne	przedsiębiorstwo jednoosobowe
	spółka jawna
	spółka komandytowa
	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
	spółka akcyjna
	spółka europejska
publiczne	przedsiębiorstwo państwowe
	spółdzielnia
	jednostka budżetowa
społeczne	samorządowy zakład budżetowy
	instytucja gospodarki budżetowej
	stowarzyszenie
fundacja	

Podmioty sektora finansów publicznych (I)	
1) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały;	
2) jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki;	
3) jednostki budżetowe;	
4) samorządowe zakłady budżetowe;	
5) agencje wykonawcze;	
6) instytucje gospodarki budżetowej;	
7) państwowe fundusze celowe;	
8) Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;	

Podmioty sektora finansów publicznych (II)	
9) Narodowy Fundusz Zdrowia;	
10) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;	
11) uczelnie publiczne;	
12) Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne;	
13) państwowe i samorządowe instytucje kultury oraz państwowe instytucje filmowe;	
14) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, banków i spółek prawa handlowego.	

Jednostka budżetowa	
Art. 11. 1. Jednostkami budżetowymi są jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. 2. Jednostka budżetowa działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności. 3. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków, zwany dalej „planem finansowym jednostki budżetowej”.	
Art. 12. 1. Jednostki budżetowe, z zastrzeżeniem odrębnych ustaw, tworzą, łączą i likwidują: 1) ministrowie, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odrębnych ustaw – państwowe jednostki budżetowe; 2) organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego – gminne, powiatowe lub wojewódzkie jednostki budżetowe.	

Zakład budżetowy (I)	
Art. 15. 1. Samorządowy zakład budżetowy odpłatnie wykonuje zadania, pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4. 2. Podstawą gospodarki finansowej samorządowego zakładu budżetowego jest roczny plan finansowy obejmujący przychody, w tym dotacje z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, koszty i inne obciążenia, stan środków obrotowych, stan należności i zobowiązań na początek i koniec okresu oraz rozliczenia z budżetem jednostki samorządu terytorialnego. 3. Samorządowy zakład budżetowy może otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego: 1) dotacje przedmiotowe; 2) dotacje celowe na zadania bieżące finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3; 3) dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.	

Zakład budżetowy (II)	
Art. 15. 4. W zakresie określonym w odrębnych ustawach samorządowy zakład budżetowy może otrzymywać dotację podmiotową. 5. Nowo tworzonemu samorządowemu zakładowi budżetowemu może być przyznana jednorazowa dotacja z budżetu jednostki samorządu terytorialnego na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe. 6. Dotacje dla samorządowego zakładu budżetowego, z wyłączeniem dotacji, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, nie mogą przekroczyć 50% kosztów jego działalności. 7. Samorządowy zakład budżetowy wpłaca do budżetu jednostki samorządu terytorialnego nadwyżkę środków obrotowych, ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego, chyba że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej. 8. W planie finansowym samorządowego zakładu budżetowego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku w przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i kosztów, pod warunkiem że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu jednostki samorządu terytorialnego ani zwiększenia dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego.	

Zakład budżetowy (III)

Art. 16.

- Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego tworzy, łączy, przekształca w inną formę organizacyjno-prawną i likwiduje samorządowy zakład budżetowy.
- Likwidując samorządowy zakład budżetowy, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa przeznaczenie mienia znajdującego się w użytkowaniu tego zakładu.
- Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do łączenia samorządowych zakładów budżetowych.
- Przekształcenie samorządowego zakładu budżetowego w inną formę organizacyjno-prawną wymaga uprzednio jego likwidacji.
- Należności i zobowiązania likwidowanego samorządowego zakładu budżetowego przejmuje organ, który podjął decyzję o likwidacji, z zastrzeżeniem ust. 7.
- Należności i zobowiązania samorządowego zakładu budżetowego likwidowanego w celu przekształcenia w inną formę organizacyjno-prawną przejmuje utworzona jednostka.

Ustawa o finansach publicznych, DzU 2009 nr 157 poz. 1240

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

31

Zakład budżetowy (IV)

Art. 14.

[Przez samorządowe zakłady budżetowe mogą być wykonywane] zadania własne jednostki samorządu terytorialnego w zakresie:

- gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi,
- dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 7a) pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt,
- cmentarzy

Ustawa o finansach publicznych, DzU 2009 nr 157 poz. 1240

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

32

Instytucja gospodarki budżetowej (I)

Art. 23.

1. Instytucja gospodarki budżetowej jest jednostką sektora finansów publicznych tworzoną w celu realizacji zadań publicznych, która:

- odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania;
- pokrywa koszty swojej działalności oraz zobowiązania z uzyskiwanych przychodów.

2. Instytucja gospodarki budżetowej może być tworzoną przez:

- ministra lub Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, za zgodą Rady Ministrów, udzieloną na jego wniosek;
- organ lub kierownika jednostki, o których mowa w art. 139 ust. 2, jako organu wykonującego funkcje organu założycielskiego.

Art. 26.

1. Instytucja gospodarki budżetowej działa na podstawie statutu nadanego przez organ wykonujący funkcje organu założycielskiego.

Art. 28.

1. Instytucja gospodarki budżetowej samodzielnie gospodaruje mieniem, kierując się zasadą efektywności jego wykorzystania.

Ustawa o finansach publicznych, DzU 2009 nr 157 poz. 1240

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

33

Instytucja gospodarki budżetowej (II)

Art. 24.

- Instytucja gospodarki budżetowej może otrzymywać dotacje z budżetu państwa na realizację zadań publicznych, jeżeli odrębne ustawy tak stanowią.
- Podstawą gospodarki finansowej instytucji gospodarki budżetowej jest roczny plan finansowy, obejmujący:
  - przychody z prowadzonej działalności;
  - dotacje z budżetu państwa;
  - zestawienie kosztów [funkcjonowania i realizacji wyodrębnionych zadań]
  - środki na wydatki majątkowe;
  - wynik finansowy;
  - stan należności i zobowiązań na początek i koniec roku;
  - stan środków pieniężnych na początek i koniec roku.
- Koszty instytucji gospodarki budżetowej mogą być ponoszone tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących uzyskane przychody oraz środki z poprzedniego okresu.
- Nowo tworzonej instytucji gospodarki budżetowej może być przyznana jednorazowa dotacja na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.

Ustawa o finansach publicznych, DzU 2009 nr 157 poz. 1240

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

34

Agencja wykonawcza (I)

Art. 18.

Agencja wykonawcza jest państwową osobą prawną tworzoną na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa.

Art. 19.

- Zasady działania agencji wykonawczej określa ustawa, o której mowa w art. 18, oraz statut.
- Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, wymogi, jakie powinien spełniać statut agencji wykonawczej, w celu zapewnienia jednolitej i przejrzystej organizacji wewnętrznej agencji wykonawczych pod względem instytucjonalnym.

Art. 20.

Agencja wykonawcza prowadzi gospodarkę finansową na zasadach określonych w niniejszej ustawie i w ustawie, o której mowa w art. 18.

Ustawa o finansach publicznych, DzU 2009 nr 157 poz. 1240

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

35

Agencja wykonawcza (II)

Art. 21.

- Podstawą gospodarki finansowej agencji wykonawczej jest roczny plan finansowy, obejmujący:
  - przychody z prowadzonej działalności;
  - dotacje z budżetu państwa;
  - zestawienie kosztów:
    - funkcjonowania agencji wykonawczej,
    - realizacji zadań ustawowych, z wyszczególnieniem kosztów realizacji tych zadań przez inne podmioty – z wyszczególnieniem wynagrodzeń i składek od nich naliczanych, płatności odsetkowych wynikających z zaciągniętych zobowiązań oraz zakupu towarów i usług;
  - wynik finansowy;
  - środki na wydatki majątkowe;
  - środki przyznane innym podmiotom;
  - stan należności i zobowiązań na początek i koniec roku;
  - stan środków pieniężnych na początek i koniec roku.

Ustawa o finansach publicznych, DzU 2009 nr 157 poz. 1240

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

36

Podstawowe formy prawne	
komercyjne	przedsiębiorstwo jednoosobowe
	spółka jawna
	spółka komandytowa
	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
	spółka akcyjna
	spółka europejska
publiczne	przedsiębiorstwo państwowe
	spółdzielnia
	jednostka budżetowa
	samorządowy zakład budżetowy
społeczne	instytucja gospodarki budżetowej
	stowarzyszenie
	fundacja

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

37

Stowarzyszenie (I)	
Art. 1. 1. Obywatele polscy realizują prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach, zgodnie z przepisami Konstytucji oraz porządkiem prawnym określonym w ustawach. 3. Stowarzyszenia mają prawo wypowiedzania się w sprawach publicznych.	
Art. 2. 1. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych. 2. Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności. 3. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.	

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

38

Stowarzyszenie (II)	
Art. 9. Osoby w liczbie co najmniej piętnastu, pragnące założyć stowarzyszenie, uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają komitet założycielski.	
Art. 33. 1. Majątek stowarzyszenia powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz z ofiarności publicznej. 2. Stowarzyszenie, z zachowaniem obowiązujących przepisów, może przyjmować darowizny, spadki i zapisy oraz korzystać z ofiarności publicznej.	
Art. 34. Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą, według ogólnych zasad określonych w odrębnych przepisach. Dochód z działalności gospodarczej stowarzyszenia służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między jego członków.	
Art. 35. Stowarzyszenie może otrzymywać dotację według zasad określonych w odrębnych przepisach.	

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

39

Stowarzyszenie (III)	
Art. 40. 1. Uproszczoną formą stowarzyszenia jest stowarzyszenie zwykłe , nie posiadające osobowości prawnej. 2. Osoby w liczbie co najmniej trzech, pragnące założyć stowarzyszenie zwykłe, uchwalają regulamin działalności, określając w szczególności jego nazwę, cel, teren i środki działania, siedzibę oraz przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie.	
Art. 42. 1. Stowarzyszenie zwykłe nie może: 1) powoływać terenowych jednostek organizacyjnych, 2) łączyć się w związki stowarzyszeń, 3) zrzeszać osób prawnych, 4) prowadzić działalności gospodarczej, 5) przyjmować darowizn, spadków i zapisów oraz otrzymywać dotacji, a także korzystać z ofiarności publicznej. 2. Stowarzyszenie zwykłe uzyskuje środki na swoją działalność ze składek członkowskich.	

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

40

Fundacja	
Art. 1. Fundacja może być ustanowiona dla realizacji zgodnych z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, w szczególności, takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami.	
Art. 5. 5. Fundacja może prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji jej celów. Jeżeli fundacja ma prowadzić działalność gospodarczą, wartość środków majątkowych fundacji przeznaczonych na działalność gospodarczą nie może być mniejsza niż tysiąc złotych.	

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

41

Inne formy organizacji	
- kościół i związki wyznaniowe - kluby sportowe - partie polityczne - związki zawodowe i organizacje pracodawców - samorządy zawodowe - wspólnoty mieszkaniowe	

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

42

Kościoły i związki wyznaniowe

Wspólnoty religijne, zwane "kościołami i innymi związkami wyznaniowymi" zakładane są w celu wyznawania i szerzenia wiary religijnej.

Posiadają one własny ustrój, doktrynę i obrzędy kultowe.

Podlegają one wpisowi do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych prowadzonego przez ministra właściwego do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych.

Prawo wniesienia wniosku o wpis do rejestru przysługuje co najmniej 100 obywatelom polskim posiadającym pełną zdolność do czynności prawnych.

Stosunek państwa do dominujących w Polsce kościołów określony jest w odrębnych ustawach , np. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej [Dz.U.1989 Nr 29 poz.154].

Ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, Dz.U. 1989 Nr 29 poz. 155

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

43

Partie polityczne (I)

Art. 1.

1. Partia polityczna jest dobrowolną organizacją, występującą pod określoną nazwą, stawiającą sobie za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej.

2. Partia polityczna może korzystać z praw wynikających z ustaw po uzyskaniu wpisu do ewidencji partii politycznych [prowadzonej przez Sąd Okręgowy w Warszawie].

Art. 8.

Partie polityczne kształtują swoje struktury oraz zasady działania zgodnie z zasadami demokracji, w szczególności przez zapewnienie jawności tych struktur, powoływania organów partii w drodze wyborów i podejmowania uchwał większością głosów.

Ustawa o partiach politycznych, Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

44

Partie polityczne (II)

Art. 3.

Partia polityczna opiera swoją działalność na pracy społecznej członków; do prowadzenia swych spraw może zatrudniać pracowników.

Art. 23a.

Źródła finansowania partii politycznych są jawne.

Art. 24.

1. Majątek partii politycznej powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, z dochodów z majątku oraz z określonych ustawami dotacji i subwencji.

2. Majątek partii politycznej może być przeznaczony tylko na cele statutowe lub charytatywne.

3. Partia polityczna nie może prowadzić działalności gospodarczej.

Ustawa o partiach politycznych, Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

45

Związki zawodowe (I)

Art. 1.

1. Związek zawodowy jest dobrowolną i samorządną organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i obrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych.

2. Związek zawodowy jest niezależny w swojej działalności statutowej od pracodawców, administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz od innych organizacji.

Art. 2.

1. Prawo tworzenia i wstępowania do związków zawodowych mają pracownicy bez względu na podstawę stosunku pracy, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, jeżeli nie są pracodawcami.

Ustawa o związkach zawodowych, Dz.U. 1991 Nr 55 poz. 234

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

46

Związki zawodowe (II)

Art. 9.

Statuty oraz uchwały związkowe określają swobodnie struktury organizacyjne związków zawodowych. Zobowiązania majątkowe mogą podejmować wyłącznie statutowe organy struktur związkowych posiadających osobowość prawną.

Art. 12.

1. Związek zawodowy powstaje z mocy uchwały o jego utworzeniu, podjętej przez co najmniej 10 osób uprawnionych do tworzenia związków zawodowych.

Art. 14.

1. Związek zawodowy podlega obowiązkowi rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Art. 15.

1. Związek zawodowy oraz jego jednostki organizacyjne wskazane w statucie nabywają osobowość prawną z dniem zarejestrowania.

Ustawa o związkach zawodowych, Dz.U. 1991 Nr 55 poz. 234

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

47

Samorządy zawodowe

Art. 3.

Samorządy zawodowe architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów, zwane dalej „samorządami zawodowymi”, tworzą członkowie zrzeszeni w izbach architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów.

Art. 4.

Samorządy zawodowe są niezależne w wykonywaniu swoich zadań i podlegają tylko przepisom prawa.

Art. 7.

1. Izby architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów, zwane dalej „izbami”, mają osobowość prawną.

2. Działalność izb określa ich statuty.

Ustawa o samorządach zawodowych architektów..., Dz. U. 2001 r. Nr 5, poz. 42

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

48

Organizacje pracodawców

Art. 1.

1. Pracodawcy mają prawo tworzyć, bez uzyskania uprzedniego zezwolenia, związki według swego uznania, jak też przystępować do tych organizacji, z zastrzeżeniem stosowania się do ich statutów.

2. Pracodawcą w rozumieniu ustawy jest podmiot, o którym mowa w art. 3 Kodeksu pracy.

Art. 3.

Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje są samorządne i niezależne w swej działalności statutowej od organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innych organizacji.

Art. 4.

Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje nie mogą podejmować działań zmierzających do ograniczenia praw pracowników do przyszaniasia się w związki zawodowe oraz działań

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

49

Ustawa o samorządach zawodowych architektów..., Dz. U. 2001 r. Nr 5, poz. 42

Kluby sportowe

Kluby sportowe działają jako osoby prawne (np. spółki lub stowarzyszenia).

Ustawa o sporcie wprowadza kategorię uczniowskiego klubu sportowego, który działając na zasadach prawa o stowarzyszeniach nie podlega obowiązkowi rejestracji w KRS, lecz w ewidencji prowadzonej przez starostę właściwego ze względu na siedzibę klubu. Z chwilą wpisania do tej ewidencji, uczniowski klub sportowy uzyskuje osobowość prawną.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

50

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz. U. z 2010 r. Nr 127, poz. 857

Wspólnoty mieszkaniowe

Wspólnoty mieszkaniowe są tworzone przez ogół właścicieli, których lokale wchodzą w skład określonej nieruchomości.

Wspólnota mieszkaniowa nie posiada osobowości prawnej, ale może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozwana. Sprawami wspólnoty mieszkaniowej kieruje zarząd wybierany przez właścicieli. Zarząd reprezentuje wspólnotę na zewnątrz oraz w stosunkach między wspólnotą a poszczególnymi właścicielami lokali. Jeżeli liczba lokali przekracza siedem, ich właściciele są obowiązani podjąć uchwałę o wyborze jednoosobowego lub kilkuosobowego zarządu, jeżeli natomiast nie jest większa niż siedem – do zarządu nieruchomością wspólną mają odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego o współwłasności.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

51

Ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, Dz.U. 1994 Nr 85 poz. 388

Organizacje pozarządowe

Art. 3.

2. Organizacjami pozarządowymi są:

- 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych,
- 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku

– osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

52

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873

Organizacje pożytku publicznego (I)

Art. 20.

Organizacją pożytku publicznego mogą być organizacje spełniające łącznie następujące wymagania:

- 1) prowadzi działalność pożytku publicznego na rzecz ogółu społeczności, lub określonej grupy podmiotów, pod warunkiem że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa;
- 2) może prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego;
- 3) nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznaczają na działalność, o której mowa w pkt 1;
- 4) ma statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru
- 5) członkowie organu zarządzającego nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 6) statut lub inne akty wewnętrzne organizacji pozarządowych zawierają określone w Ustawie zapisy

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

53

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873

Organizacje pożytku publicznego (II)

Art. 24.

1. Organizacji pożytku publicznego przysługuje, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, zwolnienie od:

- 1) podatku dochodowego od osób prawnych,
- 2) podatku od nieruchomości,
- 3) podatku od czynności cywilnoprawnych,
- 4) opłaty skarbowej,
- 5) opłat sądowych

- w odniesieniu do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego.

2. Organizacja pożytku publicznego może, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, nabywać na szczególnych warunkach prawo użytkowania nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 27.

Podatnik podatku dochodowego od osób fizycznych może, na zasadach i w trybie określonym w przepisach odrębnych, przekazać 1% podatku obliczonego zgodnie z odrębnymi przepisami na rzecz wybranych przez siebie organizacji pożytku publicznego.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

54

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873

Organizacje pożytku publicznego (III)

Art. 3.

1. **Działalnością pożytku publicznego** jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

3. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

1) kościoły i związki wyznaniowe, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;

2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;

3) spółdzielnie socjalne;

4) spółki [...] oraz kluby sportowe które:

– nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

55

Obszary działalności pożytku publicznego (I)

1) pomocy społecznej,

2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej;

3) działalności charytatywnej;

4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej,

5) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych;

6) ochrony i promocji zdrowia;

7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;

8) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej;

9) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;

10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;

11) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy;

12) działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności;

13) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;

14) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;

15) wypoczynku dzieci i młodzieży;

16) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;

17) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

56

Obszary działalności pożytku publicznego (II)

19) turystyki i krajoznawstwa;

20) porządku i bezpieczeństwa publicznego;

21) obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;

22) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;

23) ratownictwa i ochrony ludności;

24) pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;

25) upowszechniania i ochrony praw konsumentów;

26) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;

27) promocji i organizacji wolontariatu;

28) pomocy Polonii i Polakom za granicą;

29) działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;

30) promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;

31) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;

32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;

33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

57

Przedsiębiorstwo społeczne

Przedsiębiorstwo społeczne – w szerokim znaczeniu każda organizacja, która cele społeczne stawia ponad osiągnięcie zysku, aczkolwiek działająca w oparciu o rachunek ekonomiczny.

Przedsiębiorstwo społeczne – bezinteresowne przedsięwzięcie, którego celem jest rozwiązanie jakiegoś problemu społecznego. Wypracowany przez takie przedsiębiorstwo zysk przeznaczany jest na rozwiązanie problemu społecznego, a nie wypłatę dywidendy – właściciel może liczyć jedynie na zwrot zainwestowanych środków. [M.Yunus]

Przedsiębiorstwo społeczne – przedsiębiorstwo, w którym najważniejsze są cele społeczne, którego nadwyżki są głównie reinwestowane w ten cel w przedsiębiorstwie lub we wspólnocie, a nie są wypłacane udziałowcom ani właścicielom. [Social Enterprise Barometr]

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

58

Przedsiębiorstwo społeczne istota

Przedsiębiorstwo społeczne (przedsiębiorstwo ekonomii społecznej) to jednostka organizacyjna prowadząca działalność gospodarczą, której nadwyżki finansowe są z zasady przeznaczane na realizację społecznych celów przedsiębiorstwa i/lub lokalnej społeczności i nie są związane z potrzebami maksymalizacji zysku dla właścicieli i jego członków.

[Duraj, Duraj-Walczak]

Przedsiębiorstwo społeczne łączy pasję społecznej misji z dyscypliną, innowacyjnością i determinizmem charakterystycznym dla przedsiębiorstw.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

59

Przedsiębiorstwo społeczne Ustawa o przedsiębiorstwie społecznym – projekt [I]

Działalność gospodarcza przedsiębiorcy, który uzyskał status **przedsiębiorstwa społecznego**:

1. ma na celu zawodową reintegrację, m.in. osób bezrobotnych i osób niepełnosprawnych (osoby te powinny stanowić nie mniej niż 50% pracowników tego przedsiębiorstwa, lub, jeżeli osobami tymi są osoby zaliczone na podstawie przepisów odrębnych do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności, stanowią one nie najmniej niż 30% pracowników tego przedsiębiorstwa)

2. jest prowadzona wyłącznie w zakresie usług z zakresu:

- pomocy społecznej,
- opieki nad dziećmi i prowadzenia przedszkoli niepublicznych lub innych form wychowania przedszkolnego,
- prowadzenia bibliotek i instytucji kultury,
- działalności leczniczej,
- ochrony zdrowia psychicznego,
- wsparcia osób niepełnosprawnych.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

60

www.ekonomiaspoleczna.pl

Przedsiębiorstwo społeczne

Ustawa o przedsiębiorstwie społecznym – projekt [II]

Status przedsiębiorstwa społecznego może uzyskać mały albo średni przedsiębiorca.

Dochód uzyskany z wykonywania działalności gospodarczej przeznacza się na:

- działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej – w co najmniej 10%,
- finansowanie realizacji celów przedsiębiorstwa społecznego, jego dalszy rozwój lub na zasilenie kapitałów (funduszy) przedsiębiorstwa społecznego – w pozostałym zakresie.

Przedsiębiorca, który uzyskał status przedsiębiorstwa społecznego, jest uprawniony do:

- 1) obniżonych stawek podatku od nieruchomości,
- 2) zwolnienia z wpłat na PFRON,
- 3) zwolnienia dochodów z podatku dochodowego od osób prawnych,
- 4) korzystania ze świadczeń wolontariuszy,
- 5) zwolnienia z opłacania składek na Fundusz Pracy za zatrudnionych pracowników o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności

www.ekonomiaspoleczna.pl

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

61

Przedsiębiorstwa społeczne

przykłady

Problem społeczny	Przedmiot działalności przedsiębiorstwa społecznego
niedobór mikroelementów w dziecięcej diecie	produkcja jogurtów dla dzieci
brak dostępu do zdrowej wody pitnej	dostarczanie zdrowej wody pitnej po przystępnej cenie
choroby roznoszone przez komary	produkowanie moskitier nasyconych środkami owadobójczymi
wysoka zapalność na choroby pasożytnicze	produkowanie obuwia w cenie przystępnej dla ludzi o najniższych dochodach
brak środków niezbędnych do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej	oferowanie mikrokredytów

M. Yunus, Przedsiębiorstwo społeczne. Kapitalizm dla ludzi, ConCorda, 2011, str. 29-30

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

62

Przedsiębiorstwo społeczne

podstawowe formy organizacyjne

Podstawowe formy organizacyjne łączenia działalności gospodarczej z działalnością społeczną:

- **przedsiębiorstwo społeczne z wbudowanym przedsiębiorstwem** – pełna tożsamość programów i zadań społecznych oraz działalności biznesowej
- **zintegrowane społecznie przedsiębiorstwo** – niepełne połączenie społecznych programów z działalnością biznesową, czemu często towarzyszy podział kosztów i aktywów. Przedsiębiorstwa takie stanowią narzędzie wspomagające wsparcie finansowe działalności społecznej
- **zewnętrzne przedsiębiorstwo społeczne** – społecznie programy i zadania są oddzielone od działalności biznesowej

[Duraj, Duraj-Walczak]

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

63

Przedsiębiorstwo społeczne

cechy

Przedsiębiorstwa społeczne cechują się zwykle społecznym charakterem własności swych zasobów rzeczowych, finansowych oraz niematerialnych.

Dochody przedsiębiorstwa społecznego pochodzą z otrzymanych dotacji, subwencji, darów, ale także w 25-50% z działalności gospodarczej danej jednostki.

Są to autonomiczne jednostki, w których struktury władzy i zarządzania są oparte na uczestnictwie w nich interesariuszy, którymi są m.in. zatrudnione osoby, klienci, lokalne grupy społeczne, inwestorzy społeczni.

[Duraj, Duraj-Walczak]

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

64

Przedsiębiorstwo społeczne

punkt finansowego zrównoważenia społecznego przedsiębiorstwa

Punkt finansowego zrównoważenia społecznego przedsiębiorstwa – wielkość określonego dochodu finansowego, która zapewnia przedsiębiorstwu pokrycie wydatków na cele statutowe

[Duraj, Duraj-Walczak]

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

65

Przedsiębiorstwo społeczne

przesłanki powstania

- potrzeba uruchamiania i wzmacniania społecznej przedsiębiorczości zorientowanej na realizację dobra społecznego
- potrzeba zintegrowania i zdynamizowania rozwoju dwóch światów, a mianowicie świata działalności gospodarczej i świata działalności społecznej
- umożliwienie lub ułatwienie spełnienia misji organizacji non-profit oraz ich programów społecznych
- zaspokajanie potrzeb społecznych

[Duraj, Duraj-Walczak]

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

66

Przedsiębiorczość społeczna
czynniki stymulujące rozwój

- wzrastające potrzeby społeczne, przy ograniczonych możliwościach finansowania ich zaspokojenia ze środków publicznych
- wzrost poziomu świadomości i aktywności społecznej
- wzrost poziomu wiedzy z zakresu przedsiębiorczości
- wzrost świadomości dotyczącej możliwości wykorzystania postaw przedsiębiorczych w obszarze problemów społecznych
- rozwój sektora organizacji społecznych i nasilająca się konkurencja pomiędzy organizacjami
- dostrzeżenie możliwości rozwiązywania problemów społecznych poprzez działania przedsiębiorcze
- środki na wsparcie przedsiębiorstw społecznych (np. POKL 7.2.2 – Wsparcie ekonomii społecznej)
- nowe formy prawne i organizacyjne

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

67

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 58.
1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.
2. Zakazane są zrzeszenia, których cel lub działalność są sprzeczne z Konstytucją lub ustawą. O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzeka sąd.
3. Ustawa określa rodzaje zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, tryb tej rejestracji oraz formy nadzoru nad tymi zrzeszeniami.

Art. 20.
Społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

68

Kodeks cywilny

Art. 1.
Kodeks niniejszy reguluje stosunki cywilno-prawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

Art. 5.
Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

69

Kodeks spółek handlowych

Art. 1.
§ 1. Ustawa reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.
§ 2. Spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna.

Art. 3.
Przez umowę spółki handlowej wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz, jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi, przez współdziałanie w inny określony sposób.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

70

Ustawa o finansach publicznych
z dnia 30 czerwca 2005 r.

Art.1. Ustawa określa:
1) zasady i sposoby zapewnienia jawności i przejrzystości finansów publicznych;
2) formy organizacyjno-prawne jednostek sektora finansów publicznych;
3) zasady planowania i dysponowania środkami publicznymi;
4) zasady kontroli finansowej i audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych;
5) zasady zarządzania państwowym długiem publicznym oraz procedury ostrożnościowe i sanacyjne wprowadzane w razie nadmiernego zadłużenia;
6) sposób finansowania deficytu i zasady operacji finansowych dokonywanych przez jednostki sektora finansów publicznych;
7) zakres projektowanych i uchwalanych budżetów opartych na dochodach publicznych;
8) zasady opracowywania projektów i uchwalania budżetów;
9) zasady i tryb wykonywania budżetów;
10) zasady i tryb gospodarowania środkami pochodzącymi z:
a) budżetu Unii Europejskiej,
b) innych źródeł zagranicznych niepodlegającymi zwrotowi.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

71

Kodeks pracy

Art. 1.
Kodeks pracy określa prawa i obowiązki pracowników i pracodawców.
Art. 2.
Pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.
Art. 3.
Pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników.
Art. 10.
§ 2. Państwo określa minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę.
Art. 11.3.
Jednakże dyskryminacja w zatrudnieniu, bezpośrednia lub pośrednia, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także ze względu na zatrudnienie na czas określony lub nie określony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy - jest niedopuszczalna.
Art. 14.
Pracownik ma prawo do wypoczynku, który zapewniają przepisy o czasie pracy, dniach wolnych od pracy oraz o urlopach wypoczynkowych.
Art. 15.
Pracodawca, jest obowiązany zapewnić pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy.

dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II

72

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r.	
Art. 1. 1. Ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. 2. Ustawa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, a także antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców i ich związków, jeżeli te praktyki lub koncentracje wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. 3. Ustawa określa także organy właściwe w sprawach ochrony konkurencji i konsumentów. Art. 6. 1. Zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym (...). Art. 24. 1. Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.	dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II 73

Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r.	
Art. 1. Ustawa reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania organów administracji publicznej w tym zakresie. Art. 2. Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Art. 6. 1. Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa. Rozdział 4 Koncesje oraz regulowana działalność gospodarcza	dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II 74

Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.	
Art. 1. Ustawa określa zasady rachunkowości, tryb badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów oraz zasady wykonywania działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Art. 2. 1. Przepisy ustawy o rachunkowości, zwanej dalej „ustawą”, stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 3, do mających siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej: 1) spółek handlowych (osobowych i kapitałowych, w tym również w organizacji) oraz spółek cywilnych, z zastrzeżeniem pkt 2, a także innych osób prawnych, z wyjątkiem Skarbu Państwa i NBP 2) osób fizycznych, spółek cywilnych osób fizycznych, spółek jawnych osób fizycznych, spółek partnerskich oraz spółdzielni socjalnych, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 1 200 000 € 3) jednostek organizacyjnych działających na podstawie Prawa bankowego, przepisów o obrocie papierami wartościowymi, przepisów o funduszach inwestycyjnych, przepisów o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej lub przepisów o organizacji i	dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II 75

Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych z dnia 15 lutego 1992 r.	
Art.1. 1. Ustawa reguluje opodatkowanie podatkiem dochodowym dochodów osób prawnych i spółek kapitałowych w organizacji, zwanych dalej „podatnikami”. Art. 7. 1. Przedmiotem opodatkowania podatkiem dochodowym jest dochód bez względu na rodzaj źródeł przychodów, z jakich dochód ten został osiągnięty; w wypadkach, o których mowa w art. 21 i 22, przedmiotem opodatkowania jest przychód. 2. Dochodem jest, z zastrzeżeniem art. 10 i 11, nadwyżka sumy przychodów nad kosztami ich uzyskania, osiągnięta w roku podatkowym; jeżeli koszty uzyskania przychodów przekraczają sumę przychodów, różnica jest stratą. Art. 9. 1. Podatnicy są obowiązani do prowadzenia ewidencji rachunkowej, zgodnie z odrębnymi przepisami, w sposób zapewniający określenie wysokości dochodu (straty), podstawy opodatkowania i wysokości należnego podatku za rok podatkowy, a także do uwzględnienia w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych informacji niezbędnych do obliczenia wysokości odpisów amortyzacyjnych zgodnie z przepisami art. 16a–16m.	dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II 76

Ustawa o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004r.	
Art. 5. 1. Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, zwanym dalej „podatkiem”, podlegają: 1) odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju; 2) eksport towarów; 3) import towarów; 4) wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów za wynagrodzeniem na terytorium kraju; 5) wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów. Art. 7. 1. Przez dostawę towarów, o której mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, rozumie się przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel.[...] Art. 15. 1. Podatnikami są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 2, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności.	dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II 77

Zalecana literatura	
H. Jagoda, J. Lichtarski (red.), <i>Kierunki i dylematy rozwoju nauki i praktyki zarządzania przedsiębiorstwem</i> , Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2010 B. Kożuch, <i>Nauka o organizacji</i> , CeDeWu, Warszawa 2007 J. Lichtarski (red.), <i>Podstawy nauk o przedsiębiorstwie</i> , Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. O. Łangego, Wrocław 1999	dr Rafał Kuśa, Nauki o organizacji, Wykład II 78

Przywołane akty prawne	
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. 1997 Nr 78 poz. 483, Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807 Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, Dz.U. 2000 Nr 94, poz. 1037, Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93 Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, Dz.U. 1974 Nr 24 poz. 141 Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, Dz.U. 2001 Nr 79, poz. 855 Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, Dz.U. 1984 nr 21 poz. 97 Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, Dz.U. 2003 Nr 188, poz. 1848 Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Dz.U. z 2007 Nr 50 poz. 331 Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych, Dz.U. 2005 Nr 249 poz. 2104 Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych, Dz.U. 2002 Nr 112, poz. 981 Ustawa z dnia 4 marca 2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej, Dz.U. 2005 Nr 62, poz. 551 Ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, Dz.U. 1994 Nr 85 poz. 388 Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873	dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład II 79

Przykładowe pytania egzaminacyjne	
1. Wymień podstawowe kryteria podziału organizacji 2. Scharakteryzuj organizacje społeczne 3. Charakterystyka spółek osobowych 4. Charakterystyka przedsiębiorstwa państwowego 5. Charakterystyka spółki europejskiej 6. Charakterystyka zakładu budżetowego 7. Charakterystyka stowarzyszenia 8. Charakterystyka podstawowych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie organizacji	dr Rafał Kusa, Nauki o organizacji, Wykład II 80